

animæ. Mors animæ præcessit deserendo Deum, et mors corporis secuta est deserente anima. Hac deseruit volens, hac coacta est deserere nolens. Tanquam illi diceretur: Recessisti ab eo quem diligere debuisti, recede ab eo quod dilexisti. Quis enim vult mori? Prorsus nemo: et ita nemo, ut beato Petro diceretur: « Alter te cinget, et » feret quo tu non vis¹. » Si ergo nulla esset mortis amaritudo, non esset magna Martyrum fortitudo.

III. Ideo et Apostolus: « De dormientibus, inquit, » nolo vos ignorare, fratres, ut non contristemini, sicut » et gentes, quæ spem non habent². » Non tantum ait, ut non contristemini; sed, « Ut non sic contristemini, » quemadmodum gentes, quæ spem non habent. » Necessesse est enim ut contristemini: sed ubi contristaris, consoletur te spes. Quomodo enim non contristaris, ubi corpus quod vivit ex anima, fit exanime, discedente anima? Qui ambulabat jacet, qui loquebatur tacet, clausi oculi lucem non capiunt, aures nulli voci patescunt: omnia membrorum officia conquieverunt; non est qui moveat gressus ad ambulandum, manus ad operandum, sensus ad percipiendum. Nonne ista est domus, quam nescio quis invisibilis habitator ornabat? Discessit qui non videbatur, remansit quod cum dolore videatur. Ista est causa tristitiæ. Si hæc est causa tristitiæ, sit hujus tristitiæ consolatio. Quæ consolatio? « Quia ipse Dominus » in jussu et in voce Archangeli, et in novissima tuba » descendet de cælo, et mortui in Christo resurgent » primi: deinde nos viventes, qui reliqui sumus, simul » cum illis rapiemur in nubibus obviam Christo in aëra. » Numquid et hoc ad tempus? Non: sed quid est? « Et » ita semper cum Domino erimus³. » Pereat constriatio, ubi tanta est consolatio: detergatur luctus ex animo, fi-

¹ Joan. XXI, 18. — ² 1 Thess. IV, 12. — ³ Ibid. 15, 16.

des expellat dolorem. In tanta spe non decet esse triste templum Dei. Ibi habitat bonus consolator, ibi qui non fallit, promissor. Quid mortuum diu plangamus? Quoniam mors amara est? Per illam transivit et Dominus. Sufficiant hæc pauca Charitati Vestræ: consoletur vos abundantius qui non migrat de corde vestro; sed ita dignetur habitare, ut nos dignetur etiam in fine mutare. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLXXIV¹.

De verbis Apostoli, 1. Tim. I. *Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, etc.* deque lectione Evangelii Lucæ XIX, ubi de Zacchæo. Contra Pelagianos.

I. AUDIVIMUS beatum apostolum Paulum dicentem: « Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus » Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, quo- » rum primus ego sum². Humanus ergo sermo et omni » acceptione dignus. » Quare humanus, et non divinus? Procul dubio nisi iste humanus sermo etiam divinus esset, dignus omni acceptione non esset. Sed sic est sermo iste humanus et divinus, quomodo est ipse Christus et homo et Deus. Si ergo recte intelligimus sermonem istum, non solum humanum esse, verumetiam divinum; quare Apostolus humanum maluit dicere, quam divi-

¹ Alias VIII, de verbis Apostoli. — Habitus in Basilica Celerinæ die Dominica. — ² 1 Tim. I, 15 et Florus ibidem.

num? Procul dubio enim qui non mentiretur, si diceret divinum, non sine causa maluit dicere humanum. Hoc ergo elegit, per quod Christus in mundum venit. Venit enim per quod homo erat. Nam per quod Deus erat, semper hic erat. Ubi enim non est Deus, qui dixit: « Coelum et terram ego impleo¹? » Christus est certe virtus et sapientia Dei; de qua dicitur: « Attingit a fine » usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter². » Ergo in hoc mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit³. Et hic erat, et venit: hic erat per divinam majestatem, venit per humanam infirmitatem. Quia ergo venit per infirmitatem humanam, ideo prædicans adventum ejus, dixit: « Humanus sermo. » Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. Nam et homo ille dicitur humanus, qui se exhibet hominem, et maxime qui hospitio suscipit hominem. Si ergo humanus dicitur qui in domo sua suscipit hominem, quam humanus est qui in se ipso suscipit hominem?

II. Ergo « Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores » salvos facere. » Attende Evangelium: « Venit enim Filius hominis quærere et salvare quod perierat⁴. » Si homo non periisset, Filius hominis non venisset. Ergo perierat homo, venit Deus homo, et inventus est homo. Perierat homo per liberam voluntatem: venit Deus homo per gratiam liberatricem. Quæris quid valeat ad malum liberum arbitrium? Recole hominem peccantem. Quæris quid valeat ad auxilium Deus et homo? attende in eo gratiam liberantem. Nusquam potuit sic ostendi, quantum valeat voluntas hominis usurpata per superbiam, ad vitandum sine adjutorio Dei malum; non potuit plus

¹ Jerem. xxiii, 24. — ² Sap. viii, 1. — ³ Joan. i, 10. — ⁴ Luc. xix, 20.

et manifestius exprimi, quam in homine primo. Et ecce periit primus homo, et ubi esset, nisi venisset secundus homo? Quia et ille homo, ideo et iste homo, et ideo « Humanus sermo. » Prorsus nusquam sic apparet benignitas gratiæ et liberalitas omnipotentiae Dei, quam¹ in homine mediatore Dei et hominum, homine Christo Jesu. Quid enim dicimus, fratres mei? In fide catholica nutritis loquor, vel in pacem catholicam lucratis. Novimus et tenemus mediatorem Dei et hominum, hominem Christum Jesum², in quantum homo erat, ejus esse naturæ, cujus et nos sumus. Non enim alterius naturæ caro nostra et caro illius, nec alterius naturæ anima nostra et anima illius. Hanc suscepit naturam, quam salvandam esse judicavit. Nihil minus habebat in natura, sed nihil habebat in culpa. Natura pura, sed non sola humana. Ibi erat Deus, ibi erat Verbum Dei. Et sicut tu unus homo, anima es et caro: sic et ille unus Christus, Deus et homo. Audebit ergo aliquis dicere, quia natura nostra in illo mediatore primum per liberum arbitrium promeruit Deum, et sic suscipi meruit, ut esset homo et Deus unus Christus Jesus? Ecce nos possumus dicere virtutibus nostris, moribus nostris, conversatione vitæ nostræ meruisse ut efficiamur filii Dei; possumus dicere: Accipimus præceptum, si servaverimus et bene vixerimus, recipiemur in numerum filiorum Dei. Numquid et ille prius vixit filius hominis, et bene vivendo factus est filius Dei? Inde cœpit, et inde incoepit, et susceptione factus est. « Verbum enim caro factum est, ut habitaret in nobis³. » Verbum Dei, unicus Dei Filius assumpsit animam et carnem hominis, non antea se promerentis, nec ad illam percipiendam sublimitatem virtute propria laborantis, sed omnino gratis. Nihil enim præcessit illam sus-

¹ Forte quomodo. — ² I Tim. ii, 5. — ³ Joan. i, 14.

ceptionem : susceptione factus est. Virgo concepit : ante conceptum virginis homo mediator? Non utique prius justus fuit. Quomodo enim justus fuit, qui nec fuit? Virgo concepit, et susceptione hominis inde coepit. Merito dictum est : « Vidimus gloriam ejus, gloriam tantam quam unigeniti a Patre, plenum gratia et veritate¹. » Amas liberam voluntatem tuam, dicturus es patri tuo : « Da mihi substantiam meam quæ me contingit². » Quid te tibi committis? Melius te potest servare, qui te potuit, antequam esses, creare. Agnosce ergo Christum, gratia plenus est. Hoc tibi vult fundere, quo plenus est : hoc tibi dicit : Quære dona mea, obliviscere merita tua ; quia si ego quaerem merita tua, non venires ad dona mea. Noli te extollere, pusillus esto, Zacchæus esto.

III. Sed dicturus es : Si Zacchæus fuero, præ turba non potero videre Jesum³. Noli esse tristis, ascende lignum, ubi pro te pependit Jesus, et videbis Jesum. Et quale genus ligni ascendit Zacchæus? Sycomorum. In regionibus nostris aut omnino nusquam, aut raro forte alicubi nascitur : in illis autem partibus multum est hujus generis ligni et pomi. Sycomora dicuntur poma quædam ficis similia : sed tamen distant aliquid ; quod possunt nosse qui viderunt vel gustaverunt. Quantum tamen indicant interpretatione nominis, sycomora fici fatuæ latine interpretantur. Jam vide Zacchæum meum, vide illum, obsecro te, volentem in turba videre Jesum, et non valentem. Humilis enim erat, turba superba erat ; et ipsa turba ad videndum bene Dominum, sicut solet turba, se ipsam impediabat : ascendit a turba, et vidit Jesum non impediente turba. Turba enim dicit humilibus, humilitatis viam gradientibus, injurias suas Deo dimittentibus, vindictam de inimicis non requirentibus,

¹ Joan. 1, 14. — ² Luc. xv, 12. — ³ Id. xix, 3.

turba insultat, et dicit : Indefense qui te non potes vindicare. Turba impedit, ne videatur Jesus : turba glorians et exultans quando se potuerit vindicare, impedit ne videatur ille qui pendens ait : « Pater, ignosce illis, quia » nesciunt quid faciunt⁴. » Hunc ergo volens videre Zacchæus, in quo figurabatur persona humilium, non attendit turbam impediendam ; sed ascendit sycomorum, quasi fatui pomi lignum. « Nos enim, inquit Apostolus, prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum : » attende sycomorum : « Gentibus autem stultitiam⁵. » Denique de cruce Christi nobis insultant sapientes hujus mundi, et dicunt : Quale cor habetis, qui Deum colitis crucifixum? Quale cor habemus? Non utique vestrum : « Sapientia hujus mundi stultitia est » apud Deum³. » Non enim vestrum cor habemus. Sed dicitis cor nostrum stultum. Dicite quod vultis : nos ascendamus sycomorum, et videamus Jesum. Ideo enim vos Jesum videre non potestis, quia sycomorum ascendere erubescitis. Apprehendat Zacchæus sycomorum, ascendat humilis crucem. Parum est, ascendat ; ne de cruce Christi erubescat, in fronte illam figat, ubi sedes pudoris est : ibi omnino, ibi in quo membro erubescitur, ibi figatur unde non erubescatur. Puto quia tu irrides sycomorum : et ipsa me fecit videre Jesum. Sed tu irrides sycomorum, quia homo es : « Stultum autem Dei sapientius est, quam hominum⁴. »

IV. Et vidit Dominus ipsum Zacchæum. Visus est, et vidit : sed nisi visus esset, non videret. « Quos enim » prædestinavit, illos et vocavit⁵. » Ipse est qui Nathanaëli dixit, jam quasi testimonio suo adjuvanti Evangelium, et dicenti : « A Nazareth potest aliquid boni esse? »

¹ Luc. xxiii, 34. — ² 1 Cor. i, 23. — ³ Id. iii, 19. — ⁴ Id. i, 25. — ⁵ Rom. viii, 30.

Dominus ad illum : « Priusquam te Philippus vocaret , » cum esses sub arbore ficī , vidi te¹. » Nostis unde sibi succinctoria fecerunt primi peccatores Adam et Eva. Quando peccaverunt , de foliis ficī succinctoria sibi fecerunt et pudenda texerunt² : quia quod eos puderet peccando fecerunt. Ergo si succinctoria sibi primi peccatores fecerunt , unde originem ducimus , in quibus perieramus , ut veniret ille quærere et salvare quod perierat , de foliis ficī ad pudenda tegenda fecerunt ; quid aliud dictum est : « Cum esses sub arbore ficī , vidi te ; » nisi , non venires ad purgatores peccati , nisi prior te vidisset in umbra peccati ? Ut videremus , visi sumus ; ut diligereamus , dilecti sumus. « Deus meus , misericordia ejus » præveniet me³. »

V. Jam ergo Dominus , qui Zacchæum in corde suscepit , in domum ejus dignatus est suscipi , et dixit : « Zacchæe , festinans descende , quoniam in domo tua » oportet me manere⁴. » Magnum beneficium ille arbitrabatur , Christum videre. Qui magnum et ineffabile beneficium putabat , transeuntem videre , subito meruit in domo habere : Infunditur gratia , operatur fides per dilectionem ; suscipitur Christus in domum , qui jam habitabat in corde. Dicit Christo Zacchæus. « Domine , » dimidium rerum mearum do pauperibus , et si quid alium quem fraudavi , quadruplum reddo⁵. » Quasi diceret : Ideo mihi dimidium teneo , non quod habeam , sed unde reddam. Vere ecce quod est suscipere Jesum , in cor suscipere. Ibi enim erat Christus , in Zacchæo erat , et de illo sibi dicebat , quod ex ore ejus audiebat. Sic enim Apostolus dicit : « Habitare Christum per fidem in cordibus vestris⁶. »

¹ Joan. I, 46 et 48. — ² Gen. III, 7. — ³ Psal. LVIII, 11. — ⁴ Luc. XIX, 5. — ⁵ Ibid. 8. — ⁶ Ephes. III, 17.

VI. Jam ergo quia Zacchæus erat , quia princeps publicanorum erat , quia valde peccator erat ; quasi sana illa turba , quæ impediēbat videre Jesum , admirata est , et reprehendit quod in domum peccatoris intrasset Jesus. Hoc erat reprehendere quod in domum ægroti intravit medicus. Quia ergo velut peccator Zacchæus irrisus est , irrisus est autem ab insanis sanatus , Dominus respondit irridētibz : « Hodie salus huic domui facta est¹. » Ecce quare intravi , « Salus hodie facta est. » Utique si Salvator non intrasset , salus in illa domo facta non esset. Quid ergo miraris , ægrote ? Voca et tu Jesum , noli tibi sanus videri. Cum spe ægrotat , qui medicum suscipit : desperate ægrotat , qui per insaniam medicum cædit. Qualis ergo ejus insania , qui medicum occidit ? Quanta vero bonitas et potentia medici , qui de sanguine suo , insano interfectori suo medicamentum fecit ? Neque enim ille qui venerat quærere et salvare quod perierat , pendens sine causa dicebat : « Pater , ignosce illis , quia nesciunt quid faciunt² : » Insani sunt , medicus sum : sæviant , patienter fero ; cum occiderint , tunc sanabo : Simus ergo inter illos quos sanat. « Humanus sermo et » omni acceptione dignus , quia Christus Jesus venit in » mundum peccatores salvos facere³ : » magnos , pusillos , » Peccatores salvos facere. Venit Filius hominis quærere » et salvare quod perierat⁴. »

VII. Qui dicit infantilem ætatem non habere quod salvet Jesus , omnibus fidelibus infantibus Christum negat esse Jesum. Qui dicit , inquam , infantilem ætatem non habere quod salvet Jesus in ea , nihil aliud dicit quam Christum Dominum fidelibus infantibus , id est , in Christo baptizatis infantibus non esse Jesum. Jesus enim quid est ? Interpretatur Jesus , Salvator. Salvator

¹ Luc. XIX, 9. — ² Id. XXIII, 34. — ³ I Tim. I, 15. — ⁴ Luc. XIX, 10.

est Jesus. Quos non salvat, non habendo quod in eis salvet, non est illis Jesus. Jam si corda vestra tolerant, aliquibus baptizatis Christum non esse Jesum, nescio utrum fides vestra in regula sana possit agnosci. Infantes sunt, sed membra ejus fiunt. Infantes sunt, sed sacramenta ejus accipiunt. Infantes sunt, sed mensæ ejus participes fiunt, ut habeant in se vitam. Quid mihi dicis: Sanus est, non habet vitium? Quare cum illo curris ad medicum, si non habet vitium? Non times ne dicat tibi: Aufer hinc eum quem putas sanum? Filius hominis non venit, nisi quærere et salvare quod perierat. Quare illum ad me affers, si non perierat?

VIII. « Humanus sermo et omni acceptione dignus, » quia Christus Jesus venit in mundum. » Quare venit in mundum? « Peccatores salvos facere. » Alia causa non fuit, quare veniret in mundum. Non eum de cœlo ad terram merita nostra bona, sed peccata duxerunt. Hæc est causa cur veniret, « Peccatores salvos facere. Et » vocabis, inquit, nomen ejus Jesum. » Quare vocabis nomen ejus Jesum? « Ipse enim salvum faciet populum » suum a peccatis eorum. Vocabis nomen ejus Jesum¹. » Quare Jesum? quæ ratio est hujus nominis? Audi quare: « Ipse enim salvum faciet populum suum. » Unde? « A » peccatis eorum. » Populum suum a peccatis eorum. Numquid ad istum populum non pertinent parvuli, quem salvum faciet Jesus a peccatis eorum? Pertinent plane, pertinent, fratres mei. Sic habete in corde, sic credite, cum ista fide parvulos ad gratiam Christi portate; ne si hanc fidem in corde non habueritis, pro quibus respondetis, lingua vestra occidatis. Prorsus, fratres, qui non cum ista fide cum parvulo cucurrerit, fingit. Sanus est, nihil mali habet, nihil vitii habet; sed tollam illum ad

¹ Matth. 1, 21. — 2 Tim. 2, 19. — 3 Tim. 2, 19. — 4 Tim. 2, 19.

medicum. Quare? Quia sic solet fieri. Non times ne tibi dicat medicus: Tolle hinc tecum ipsum; « Non est opus » sanis medicus, sed male habentibus¹. »

IX. Commendaverim Charitati Vestræ causam eorum, qui pro se loqui non possunt. Omnes parvuli tanquam pupilli considerentur, etiam qui nondum parentes proprios extulerunt. Omnis prædestinatorum numerus parvulorum populum Dei quærît tutorem, qui expectat Dominum salvatorem. Universam massam generis humani in homine primo venenator ille percussit; nemo ad secundum transit a primo, nisi per baptismatis sacramentum. In parvulis natis et nondum baptizatis agnoscatur Adam; in parvulis natis et baptizatis et ob hoc renatis agnoscatur Christus. Qui Adam non agnoscit in parvulis natis, nec Christum agnoscere poterit in renatis. Sed quare, inquit, jam baptizatus homo fidelis, jam dimisso peccato, generat eum qui est cum primi hominis peccato? Quia carne illum generat, non spiritu. « Quod natum est » de carne, caro est². » Et si exterior homo noster, ait Apostolus, corrumpitur, sed interior renovatur de die in diem³. Ex eo quod in te renovatur, non generas parvulum: ex eo quod in te corrumpitur, generas parvulum. Tu ut non in æternum moriaris natus es, et renatus es: ille adhuc natus, renatus nondum est. Si tu renascendo vivis, sine ut et ille renascatur et vivat: sine, inquam, renascatur, sine renascatur: quare contradicis? Quare novis disputationibus antiquam fidei regulam frangere conaris? Quid est enim quod dicis: Parvuli non habent omnino vel originale peccatum? Quid est quod dicis, nisi ut non accedant ad Jesum? Sed tibi clamat Jesus: « Sine parvulos venire ad me³. » Conversi ad Dominum, etc.

¹ Matth. 18, 12. — ² Joan. 1, 6. — ³ 2 Cor. 13, 16. — ⁴ Marc. 8, 14.

SERMO CLXXV¹.

De eisdem verbis Apostoli, 1 Tim. 1. *Fidelis sermo et omni acceptione dignus, etc.*

I Quod lectum est modo de sancto Evangelio, hoc et Paulus apostolus dicit, cuius verba ista sunt: « Fidelis » sermo, et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus » venit in mundum peccatores salvos facere, quorum » primus ego sum². Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla causa est medicinae. Si venit de caelo magnus medicus, magnus per totum orbem terrae jacebat aegrotus. Ipse aegrotus genus humanum est. « Sed » non omnium est fides³. Novit Dominus qui sunt ejus⁴. » Superbiebant Judæi, extollebant se, alta sapiebant, justos se putabant, et Dominum colligentem peccatores insuper accusabant. Qui ergo superbiebant et alta sapiebant, relictus sunt in montibus⁵, ad nonaginta-novem pertinent. Quid est, relictus sunt in montibus? relictus sunt in tumore terreno. Quid est, ad nonaginta-novem pertinent? In sinistra sunt, non in dextera. Nonaginta enim et novem in sinistra numerantur: unum adde, ad dexteram transitur. Venit ergo ut ipse alio loco dicit: « Venit Filius hominis quaerere et salvare quod perierat⁶. » Totum enim perierat: ex quo peccavit unus, ubi erat to-

¹ Alias ix de verbis Apostoli. — ² 1 Tim. 1, 15. Florus ibidem. — ³ 2 Thess. 111, 2. — ⁴ 2 Tim. 11, 19. — ⁵ Matth. xviii, 12. — ⁶ Luc. xix, 10.

tum periit totum. Sed venit unus sine peccato, qui salvos faceret a peccato. Isti autem superbiendo, quod est pejus, et aegrotabant, et sanos se esse credebant.

II. Periculosius aegrotant, qui mentem febribus perdididerunt. Illi rident et sani plorant. Ridet enim phreneticus: sed non est sanus. Porro autem qui mentis est sanæ, plorat phreneticum ridentem. Primum, si duo ista proponas, quid est melius, ridere, an plorare? Quis non sibi eligat ridere? Denique propter dolorem salubrem poenitentiae, in fletu Dominus posuit officium, in risu beneficium. Quomodo? Quando ait in Evangelio: « Beati qui » plorant, quoniam ridebunt¹. » Ergo in ploratu officium est, in risu est præmium sapientiae. Risum enim pro gaudio posuit, non cacchinnationem, sed exultationem. Ergo si duo ista proponas, et quæras quid horum sit melius, ridere, an plorare: omnis homo plorare non vult, et ridere vult. Porro si addas personas ad istos affectus, et ita proponas cum personis: Quid est melius, ridere phreneticum, an plorare sanum? Eligit sibi homo fletum cum sanitate, quam risum cum amentia. Tantum valet mentis sanitas, ut etiam cum planctu eligatur. Isti ergo qui sanos se putabant, multo periculosius et desperatius aegrotabant; et ipsa aegritudine qua mentes perdididerant, etiam medicum cædebant. Parum est, cædebant: dicam totum; non solum cædebant, sed etiam occidebant. Ille autem etiam cum occideretur, medicus erat; vapulabat, et curabat; patiebatur phreneticum, nec deserebat aegrotum: tenebatur, alligabatur, colaphis percutiebatur, arundine plagas accipiebat, irridebatur, insultabatur ei, postremo audiebatur, damnabatur, ligno suspendebatur, undique circumfremebatur; et medicus erat.

¹ Luc. vi, 21.